

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ»

I. Загальна інформація

Заклад вищої освіти	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет/інститут	Педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра	Педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту
Освітня програма	Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Курс/семестр	2 курс, 3-4 семестри
Мова навчання	Українська мова
Розробник/и	Кандидат педагогічних наук, доц. Новгородська Ю.Г., Кандидат педагогічних наук, доц. Самойленко О.В.
Затверджено	Засіданням кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту протокол №1 від 28.08.2024 р.
Обсяг дисципліни	Частина I – Педагогіка: <i>Денна форма:</i> 6 кредитів ЄКТС, що відповідає 180 академічним годинам, з яких 60 годин – аудиторне навчання (лекції – 20 год., практ. – 28 год., лаб. – 12 год.) і 120 годин – самостійна робота, екзамен. <i>Заочна форма:</i> 6 кредитів ЄКТС, що відповідає 180 академічним годинам, з яких 20 годин – аудиторне навчання (лекції – 6 год., практ. – 6 год., лаб. – 4 год.) і 164 годин – самостійна робота, екзамен. Частина II – Історія педагогіки: <i>Денна форма:</i> 3 кредити ЄКТС, що відповідає 90 академічним годинам, з яких 30 годин – аудиторне навчання (лекції – 16 год., практ. – 14 год.) і 60 годин – самостійна робота, залік. <i>Заочна форма:</i> 3 кредити ЄКТС, що відповідає 90 академічним годинам, з яких 10 годин – аудиторне навчання (лекції – 6 год., практ. – 4 год.) і 80 годин – самостійна робота, залік.
Статус дисципліни	обов'язкова

Навчальна дисципліна «Педагогічні студії» призначена сформувати у здобувачів педагогічне мислення, уявлення про сутність, структуру та особливості процесу навчання, традиційні та сучасні методи та форми організації освітнього процесу, норми, критерії оцінки діяльності педагога та учня; загальні засади організації виховної та методичної роботи; надати знання про тенденції розвитку освіти в сучасному світі, принципи, правила організації педагогічного спілкування, його стилі та рівні, особливості вивчення та поширення передового педагогічного досвіду в ракурсі історико-педагогічного аналізу теорії та практики з урахуванням специфіки окремих його складових:

Частина I – Педагогіка спрямована на оволодіння знаннями, уміннями та навичками психолого-педагогічного аналізу освітнього процесу, розвиток розуміння сутності педагогічної діяльності як організації взаємодії вчителя з учнями у ролі рівноправних суб'єктів, партнерів; цілісне становлення професійно компетентної особистості фахівця виховної роботи, засвоєння знань, формування умінь та навичок, необхідних для вирішення завдань практики.

Частина II – Історія педагогіки спрямована на оволодіння знаннями, уміннями та навичками історико-педагогічного аналізу теорії та практики єдиного всесвітньо-історичного педагогічного процесу, розкриття закономірностей становлення освіти, педагогічної думки, ознайомлення зі скарбами виховної мудрості українського та інших народів, визначення місця національної педагогіки в історії світової культури.

II. Компетентності та результати навчання

2.1. Компетентності

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» сприяє набуттю здобувачами компетентностей:

ЗК1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді у сфері професійної діяльності на основі етичних принципів, толерантності, до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, зокрема українські національні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність поважати різноманітність і полікультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу

ЗК5. Здатність до прийняття обґрунтованих рішень, заохочення, наділення повноваженнями та спрямування діяльності людей на досягнення спільної мети.

ЗК6. Здатність до планування своєї діяльності, застосування творчих підходів до роботи, ініціативності та підприємливості.

ЗК8. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у власній професійній діяльності із дотриманням академічної доброчесності.

ЗК10. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності.

ЗК11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК3. Здатність цілеспрямовано планувати, організовувати і проводити навчальні та позакласні заходи, прогнозувати їх труднощі та результати, зокрема, за умов дистанційного та змішаного навчання.

СК4. Здатність кваліфіковано застосовувати сучасні підходи, стратегії, методи та методичні прийоми навчання відповідно до цілей навчання, зокрема, Нової української школи, в закладах загальної середньої освіти

СК5. Здатність оцінювати ефективність навчальних матеріалів і адаптувати їх до конкретного освітнього контексту.

СК6. Здатність реалізовувати виховну функцію навчання англійської мови та зарубіжної літератури, вирішувати завдання морального, культурного та естетичного виховання учнів (зокрема, в ході позакласної діяльності) з урахуванням їхніх вікових особливостей.

СК8. Здатність враховувати вікові та інші індивідуальні особливості учнів закладів загальної середньої освіти під час організації освітнього процесу.

СК9. Здатність керувати власними емоційними станами, етичним розвитком і вихованням учнів закладів загальної середньої освіти

СК10. Здатність до конструктивної взаємодії та спілкування з учасниками освітнього процесу, педагогічного партнерства в професійній діяльності.

СК11. Здатність виконувати професійні функції в інклюзивному освітньому середовищі, зважаючи на особливі освітні потреби здобувачів освіти.

СК12. Здатність планувати і реалізовувати освітній процес у закладах загальної

середньої освіти у спосіб, сприятливий для здоров'я і безпеки самої людини та здобувачів освіти.

СК13. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів закладів загальної середньої освіти.

СК14. Здатність здійснювати контроль і об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів оцінюванню та самооцінюванню.

СК15. Здатність до розробки, освоєння та втілення інновацій у професійну діяльність, використання сучасних та ефективних методик і технологій навчання, які відповідають світовим тенденціям розвитку освіти, основним напрямам модернізації освіти в Україні, зокрема відповідно до концепції НУШ.

2.2. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література» сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН1. *Реалізовувати* свої громадянські права й обов'язки, *усвідомлювати* та *утверджувати* цінності демократичного суспільства у професійній діяльності.

ПРН2. *Працювати* в команді, *адаптуватися та діяти* в новій ситуації, *пояснювати* необхідність забезпечення рівних можливостей у професійній діяльності, поваги й толерантності в полікультурному та мультилінгвальному суспільстві; *дотримуватись* національних та загальнолюдських цінностей; *демонструвати* адаптивність до культурного середовища; *формувати* судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН3. *Використовувати* soft skills (комунікативні, лідерські, підприємницькі, командні та інші уміння) у міжособистісних, соціальних і міжкультурних ситуаціях спілкування та професійного співробітництва.

ПРН5. Здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність у власній професії на засадах академічної доброчесності.

ПРН7. *Володіти* концептуальними науковими та практичними знаннями, *критично осмислювати* теорії, принципи, методи та поняття у сфері професійної діяльності та/ або навчання; *застосовувати* на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні, літературознавчі основи навчання англійської мови й зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.

ПРН8. Цілеспрямовано планувати, прогнозувати результати та організовувати ефективний освітній процес із використанням відповідних методів та прийомів навчання, навчальних матеріалів у закладах загальної середньої освіти на основі компетентнісного підходу; нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/ або навчальних контекстах.

ПРН9. *Добирати* доцільні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізувати* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначати* ефективні шляхи їхньої мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ПРН11. *Визначати та враховувати* в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів закладів загальної середньої освіти, *формувати* мотивацію, *організовувати* пізнавальну діяльність, сприяти формуванню спільноти учнів.

ПРН12. *Створювати* умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, взаємодіяти з асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребам.

ПРН13. *Організовувати* безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

ПРН14. *Проєктувати* осередки навчання, виховання і розвитку учнів закладів загальної середньої освіти, управління складною технічною або професійною діяльністю чи

проектами в рамках відповідальності та автономії.

ПРН15. *Оцінювати й аналізувати результати навчання учнів у закладах загальної середньої освіти.*

ПРН16. *Демонструвати поглиблені когнітивні та практичні уміння/ навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері професійної діяльності або навчання*

III. Методи та засоби навчання

3.1. Методи навчання

1. Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності (створення ситуації пізнавальної новизни, навчальні дискусії, «мозковий штурм», «круглий стіл», ділова гра, сторітелінг, метод проєктів, метод моделювання, тренінг, кейс-метод).

2. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності: лекція-діалог, лекція-візуалізація, розповідь, пояснення, демонстрування, робота з посібником, з інтернет-ресурсами, виконання практичних завдань, дослідницькі завдання).

3. Методи контролю: усне опитування, письмова перевірка, підсумкове контрольне тестування.

3.2. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма навчальної дисципліни «Педагогічні студії»;
навчальні посібники;
мультимедійне обладнання, комп'ютери;
ресурси Google.

IV. Зміст навчальної дисципліни

4.1. Анотація змісту за темами

ЧАСТИНА I – ПЕДАГОГІКА

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Педагогіка як наука. Предмет, структура і перспективи розвитку

Педагогіка – наука про виховання людини. Педагогіка як наука, педагогіка як мистецтво. Педагогічна майстерність вчителя. Предмет педагогіки. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства. Виокремлення педагогіки як науки. Джерела розвитку педагогіки. Стадії розвитку педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, самовиховання, навчання, освіта, формування, розвиток. Структура педагогіки. Педагогічна наука і педагогічна практика, система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Науково-педагогічне дослідження, його етапи. Методи науково-педагогічного дослідження: теоретичні, практичні, математичні. Теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, індукція, дедукція, класифікація, абстрагування, конкретизація, порівняння, висновки. Особливості практичних (емпіричних) методів педагогічного дослідження: спостереження, бесіда, інтерв'ю. Анкетування. Типи анкет: відкриті, закриті, іменні, анонімні, з бальною оцінкою. Педагогічний експеримент, його сутність. Види експерименту: констатуючий, творчо-перетворюючий, контрольний. Метод рейтингу. Метод узагальнення незалежних характеристик. Метод вивчення шкільної документації та учнівських робіт. Математичні та статистичні методи в педагогіці: реєстрація, вимірювання, ранжування.

Ключові поняття: педагогіка, виховання, самовиховання, навчання, освіта, формування, розвиток, структура педагогіки, міжпредметні зв'язки, педагогіка життєтворчості, реабілітаційна педагогіка, методологія, методи науково-педагогічного дослідження.

Тема 2. Загальні закономірності розвитку людської особистості

Процес розвитку особистості, напрями розвитку. Рушійні сили розвитку особистості.

Теорії розвитку і формування особистості. Фактори, що обумовлюють розвиток: спадковість, виховання, діяльність, виховання. Спадковість і розвиток. Вплив середовища на розвиток особистості. Навчання, виховання і психічний розвиток особистості. Діагностика розвитку. Наукові засади вікової періодизації розвитку дитини. Індивід. Особистість. Індивідуальність. Акселерація.

Ключові поняття: *індивід, особистість, індивідуальність, фактори, спадковість, середовище, розвиток, формування, діяльність, спілкування, активність особистості, самовиховання, акселерація, вікова періодизація, психічні новоутворення.*

РОЗДІЛ II. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Тема 3. Поняття про дидактику. Теоретико-методологічні основи процесу навчання

Дидактика - теорія освіти і навчання. Виникнення і розвиток дидактики. Вклад вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток теорії освіти і навчання. Основні дидактичні категорії: мета навчання і учіння, закономірності і принципи навчання, методи і засоби навчання, зміст навчання, організаційні форми навчання і контроль знань, умінь і навичок.

Сутність процесу навчання та його особливості. Методологічні основи процесу навчання. Рушійні сили навчального процесу. Цілі навчання на кінцевий результат спільної діяльності вчителя і учнів: освітня, виховна, розвивальна. Характеристика цілей навчання.

Основні компоненти процесу навчання; цільовий, стимулюючо-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольовано-регулюючий, оціночно-результативний. Правила навчання. Взаємозв'язок закономірностей та принципів навчання.

Ключові поняття: *дидактика, освіта, навчання, закономірність, принцип, правило навчання, методи, засоби навчання, форма навчання.*

Тема 4. Зміст освіти в закладах середньої освіти

Освіта та її роль у розвитку і формуванні особистості. Теорія матеріальної та формальної освіти. Зміст освіти як дидактична категорія. Наукові основи визначення змісту освіти в сучасній школі. Залежність змісту освіти від умов суспільного життя. Вдосконалення змісту освіти відповідно до вимог Закону України “Про освіту” (2017), “Про повну загальну середню освіту” (2020). Реалізація принципів гуманітаризації, індивідуалізації та диференціації при визначенні змісту освіти.

Державний стандарт базової середньої освіти (2020). Стандарти освіти, проблема їх розробки. Базовий, типовий, робочий навчальні плани середньої загальноосвітньої школи, їх будова, характеристика інваріантної та варіативної частини. Навчальні програми. Особливості навчальних планів та навчальних програм різних типів шкіл. Характеристика підручників та навчальних посібників сучасної загальноосвітньої школи.

Єдність загальної, політехнічної та професійної освіти, проблеми змісту освіти в зарубіжній педагогіці та шкільній практиці.

Ключові поняття: *освіта, зміст освіти, знання, уміння, навички, навчальний план, навчальна програма, підручник, навчальний посібник, загальна освіта, політехнічна освіта, професійна освіта.*

Тема 5. Розвиток теорії методів та засобів навчання в педагогічній науці і практиці

Метод навчання як дидактична категорія. Структура методу навчання: суб'єктивна та об'єктивна сторони; прийоми. Призначення та функції методів навчання: спонукальна, навчальна, розвивальна, виховна, організаційна. Прийоми навчання. Різні підходи, до класифікації методів навчання у педагогічній науці. Класифікація Ю. Бабанського, С. Петровського та Е. Галанта, М. Данилова та Б. Єсіпова, М. Скаткіна та І. Лернера.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів: словесні, наочні та практичні (за джерелом знань), репродуктивні; проблемно-пошукові; дослідницькі (за рівнем самостійності мислення); індуктивні та дедуктивні, аналітичні та синтетичні (за логікою передачі та сприйняття інформації); самостійна робота, робота з книгою, робота під керівництвом учителя (за ступенем керівництва навчальною-роботою).

Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: пізнавальні ігри, диспути, дискусії, створення ситуації успіху (стимулювання інтересу до навчання); пред'явлення вимог, роз'яснення значимості учіння, заохочення, покарання (стимулювання обов'язку та відповідальності у навчанні).

Методи контролю та самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності учнів: індивідуальне, фронтальне опитування (методи усного контролю навчання); контрольна робота, твір, переказ, диктант (методи письмового контролю); методи лабораторного контролю, метод програмованого контролю, метод тестового контролю, самоконтроль.

Бінарні, полінарні, інтерактивні методи навчання. Проблема вибору методів навчання та їх комплексного застосування.

Засоби навчання, їх класифікація та характеристика. Функції засобів навчання. Оптимальний вибір методів та засобів навчання.

Ключові поняття: *методи навчання, прийоми навчання, функції методів навчання, засоби навчання, оптимальність вибору методів та засобів навчання.*

Тема 6. Організаційні форми навчання та їх розвиток у дидактиці

Форма організації навчання як дидактична категорія. Історія розвитку організаційних форм навчання: індивідуальна та індивідуально-групова, класно-урочна, Белл-ланкастерська, Мангеймська, Дальтон-план, план Трампа, бригадно-лабораторний метод. Класно-урочна форма організації навчання, її основні ознаки. Урок як форма організації навчання. Типологія та структура уроків. Стандартні та нестандартні уроки. Підготовка вчителя до уроку. Тематичне та поурочне планування. Аналіз уроку. Шляхи підвищення ефективності уроку в сучасній школі. Позаурочні форми організації навчання: домашня навчальна робота, семінари, практикуми, факультативи, екскурсії, предметні гуртки, консультації. Фронтальні, групові, парні та індивідуальні форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці. Основні вимоги до організаційних форм навчання: організаційні, дидактичні, психологічні, етичні, санітарно-гігієнічні. Аналіз уроку. Шляхи підвищення ефективності уроку в сучасній школі. Сутність поняття «види навчання». Догматичне навчання. Характеристика пояснювально-ілюстративного навчання. Проблемне навчання. Оптимальне поєднання пояснювально-ілюстративного та проблемного навчання. Програмоване навчання, його теоретичні концепції. Лінійне і розгалужене програмування. Комп'ютеризація навчання в сучасній школі, дистанційне навчання, перспективи його розвитку. Сутність модульно-розвивального навчання. Проектне навчання. Диференціація навчання. Зовнішня (профільна) диференціація. Різні типи шкіл, спеціалізація класів. Внутрішня (рівнева) диференціація. Основні поняття форма організації навчання, урок, домашня навчальна робота, семінар, практикум, факультатив, екскурсія, предметний гурток, консультація, вимоги до форм навчання, типологія уроків, структура уроку, види навчання, технології навчання, догматичне, пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, модульно-розвивальне, дистанційне навчання, комп'ютеризація навчання, диференційоване навчання. Психолого-педагогічний супровід школяра в освітньому процесі

Ключові поняття: *форма навчання, урок, позаурочні форми навчання, види навчання, диференціація навчання.*

Тема 7. Сучасні технології навчання в ЗЗСО

Сутність і взаємозв'язок понять «освітні технології», «педагогічні технології», «навчальні технології». Головні ознаки педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій. Педагогічні технології активізації та інтенсифікації пізнавальної діяльності учнів. Сутність поняття «ігрові технології навчання». Класифікація ігрових технологій навчання. Функції ігрових технологій навчання. Технології інтерактивного навчання. Типологія інтерактивних технологій навчання. Технології кооперативного навчання: робота в парах; ротаційні (змінювані) трійки; «два – чотири – всі разом»; «Карусель»; робота в малих групах; «Акваріум»; коло ідей. Технології колективно-групового навчання: «Мікрофон», обговорення проблеми в загальному колі; незакінчені речення; «Мозковий штурм», «Ажурна пилка»; «навчаючи – вчусь»; аналіз ситуації; розв'язання проблем; «Дерево рішень». Технології

ситуативного моделювання: симуляції; спрощене судове слухання; громадські слухання; розігрування ситуації за ролями. Технології проблемного навчання: основні ознаки. Переваги технологій проблемного навчання перед традиційним навчанням. Характеристика основних технологій проблемного навчання («проблемна ситуація», «проблемна справа», «проблемне завдання», «проблемне запитання»). Впровадження проєктних технологій в освітній процес. Сутність та специфіка проєктної технології навчання. Класифікація проєктів: за предметно-змістовою спрямованістю (монопроєкти та міжпредметні проєкти); відповідно до домінуючого методу чи діяльності (прикладні, дослідницькі, інформаційні, рольові та ігрові проєкти); за кількістю учасників (групові, парні та індивідуальні проєкти); за тривалістю проведення (довготривалі, середньої тривалості та короткочасні). Етапи роботи над проєктом. Інноваційні технології навчання дітей з особливими освітніми потребами. Функції інноваційних технологій в інклюзивній освіті. Технології індивідуалізації освітнього процесу. Технології спільного викладання в інклюзивному класі (один викладає – інший допомагає; паралельне викладання; диференційоване викладання; викладання в команді). Технології подолання навчальних і поведінкових труднощів. Технології адаптації освітнього середовища. Технологія створення ситуації успіху. Сутність феномену «індивідуальна освітня траєкторія» (ІОТ). Мета розробки ІОТ. Категорії здобувачів освіти, для яких розробляється ІОТ. Індивідуальний навчальний план, як освітній документ через який реалізується ІОТ. Кроки, які має зробити заклад освіти для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії розвитку учня. Шляхи формування ІОТ.

Ключові поняття: освітні технології, педагогічні технології, навчальні технології, ігрові технології навчання, технології інтерактивного навчання, технології кооперативного навчання, технології колективно-групового навчання, технології ситуативного навчання, технології проблемного навчання, проєктні технології навчання, класифікація проєктів, діти з особливими освітніми потребами, індивідуальна освітня траєкторія, індивідуальний навчальний план.

Тема 8. Контроль і оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів

Сутність контролю, його мета та завдання в навчальному процесі. Функції контролю: освітня, діагностична, виховна, розвиваюча, інформативна, коригуюча, стимулююча. Види контролю: попередній, поточний, періодичний (тематичний), підсумковий. Методи та форми контролю, їх характеристика. Оцінювання та облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінки: глибина, широта, повнота, міцність, системність, точність, осмисленість. Характеристика бальної системи оцінки знань школярів. Рейтингова оцінка знань та особливості її застосування в сучасній школі. Нові підходи до контролю і оцінювання знань учнів у процесі реформування загальноосвітньої середньої школи в Україні. Педагогічні вимоги до перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок учнів. Шляхи подолання формалізму в оцінці результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Контроль та оцінка знань учнів у школах зарубіжжя.

Ключові поняття: контроль, оцінка та облік знань, функції контролю, види контролю, методи контролю, форми контролю, критерії оцінки.

РОЗДІЛ III. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Тема 9. Науково-теоретичні основи процесу виховання в Новій українській школі

Наука про виховання як цілеспрямований процес всебічного і гармонійного розвитку особистості. Сутність процесу виховання, його особливості, структурні елементи й рушійні сили.

Поняття про закономірності і принципи виховання. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу. Характеристика об'єктивно існуючих принципів виховання.

Етапи процесу виховання. Вихованість особистості як результат процесу виховання. Діагностика, критерії, ступені вихованості.

Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Самовиховання, самовдосконалення.

Ключові поняття: процес виховання, двосторонній характер, рушійні сили виховного процесу, закономірності виховання, принципи виховання підходи до виховання, структура процесу виховання, самовиховання, самовдосконалення.

Тема 10. Науково-теоретичні засади змісту процесу виховання

Поняття про мету виховання. Загальні та індивідуальні цілі виховання. Соціальна зумовленість мети виховання і її об'єктивний характер. Фактори, що визначають вибір мети виховання: політика та ідеологія, потреби розвитку суспільства, темпи наукового, технічного і соціального прогресу, економічні можливості суспільства; народні традиції; рівень розвитку педагогічної теорії і практики; можливості учнів, вчителів, навчально-виховних закладів.

Видатні вітчизняні педагоги минулого і сучасності про мету виховання. Виховний ідеал, його взаємозв'язок з метою виховання. Видатні вітчизняні педагоги про ідеал національного виховання (К. Ушинський, С. Русова, Г. Ващенко та інші). Мета і ідеали виховання в сучасній школі, їх співвідношення і конкретизація (О. Вишневецький).

Сутність змісту виховання. Вимоги до відбору змісту виховання. Основні напрями змісту виховання. Завдання і зміст розумового (інтелектуального) виховання. Мовна культура в системі розумового виховання.

Поняття про світогляд. Сутність наукового світогляду, його основні риси, етапи і шляхи формування.

Поняття про мораль. Суть, завдання і зміст морального виховання з огляду на систему моральних цінностей: загальнолюдських (вічних), національних, громадянських, сімейних, цінностей особистого життя. Формування національної свідомості і громадянських якостей, політичної культури, духовності особистості; формування екологічної культури школярів; виховання негативного ставлення до алкоголю, нікотину, наркотиків; статевий розвиток дітей та молоді; правове виховання школярів. Шляхи і засоби морального виховання в навчальній і позакласній роботі.

Завдання і зміст трудового виховання. Виховання почуття господаря рідної землі, працьовитості, ініціативності, підприємливості, економічної свідомості, якостей дбайливого господаря (господини). Види трудової діяльності школярів і вимоги до її організації. Профорієнтаційна робота і вибір професії: завдання, зміст, етапи.

Художньо-естетичне виховання, його завдання і джерела. Поняття про прекрасне і спотворене у природі, суспільстві, людині; шляхи і засоби естетичного виховання в сучасній школі. Місце національної культури в естетичному вихованні учнів.

Фізичне виховання в сучасній школі. Оздоровчі, освітні і виховні завдання фізичного виховання. Зміст, засоби та організаційні форми фізичного виховання учнів, здорового способу їх життя, турботи про власне здоров'я.

Шляхи і засоби реалізації змісту виховання.

Ключові поняття: мета виховання, виховний ідеал, завдання виховання, едукція, зміст виховання, напрями змісту виховання: розумове, моральне, трудове, естетичне, фізичне; світогляд, науковий світогляд; національна самосвідомість; громадянськість; духовність; художньо-естетична культура, екологічна культура, політична культура.

Тема 11. Проблема методів виховання у педагогічній науці та практиці

Поняття про методи, прийоми і засоби виховання. Діалектична єдність мети, принципів, змісту методів і засобів виховання. Розвиток теорії методів виховання. Народна педагогіка про методи виховання. Проблема класифікації методів виховання (різні підходи).

Методи формування свідомості особистості. Характеристика основних методів формування свідомості особистості: бесіда, розповідь, роз'яснення, пояснення, лекція, умовляння, навіювання, дискусія, переконання, приклад. Педагогічні умови ефективного використання цієї групи методів.

Методи організації діяльності, спілкування і формування досвіду громадської поведінки: привчання, вправи, тренування, педагогічна вимога (пряма і опосередкована), громадська думка, прогнозування, доручення, створення виховних ситуацій. Вимоги до організації діяльності учнів.

Методи стимулювання поведінки і діяльності школярів: постановка перспективи, змагання, гра, романтика, заохочення, покарання, спонукування. Психолого-педагогічні вимоги використання методів, стимулювання позитивної поведінки і діяльності у вихованні учнів.

Характеристика методів контролю і самоконтролю (самовиховання): самоаналіз вчинків, самооцінка, самодисципліна, самоспостереження, самопереконавання, самосхвалення, самозасудження тощо.

Умови оптимального вибору, ефективного застосування методів виховання у сучасній школі.

Ключові поняття: метод виховання, прийом виховання, засіб виховання, класифікація методів виховання.

Тема 12. Форми організації процесу виховання у сучасній школі

Сутність поняття «форми організації виховного процесу». Класифікація форм організації виховного процесу: 1) за числом учасників: індивідуальні (колекціонування, гра на музичних інструментах, позакласне читання та ін.), групові (політичні інформації, робота з радіо- і телепередачами, походи, екскурсії) і масові (конференції, тематичні вечори, конкурси, фестивалі, виставки); 2) за завданнями: культурні, спортивні, правові та ін.; 3) за особливостями способів проведення: лекції (з питань виховання), бесіди, дискусії, диспути, зустрічі з авторитетними людьми, опіка, добродійність, відвідування культурних заходів (театрів і ін.); 4) за місцем проведення: позакласні, позашкільні (палади, центри дитячої, юнацької творчості, спортивні школи, бібліотеки, оздоровчі та ін.); 5) за часом проведення: планові, профілактичні, виправні та ін.. Загальна характеристика форм організації виховного процесу. Інтерактивні форми виховної роботи (акції, квести, леп-буки, букінги та ін.).

Виховний захід як інструмент впливу на учнівський колектив. Технологія організації та проведення виховного заходу в умовах ЗЗСО. Основні вимоги до проведення виховного заходу. Методика проведення виховної години. Методика проведення колективних творчих справ.

Ключові поняття: виховний процес, форма виховання, інтерактивні форми, виховний захід, виховна година, колективні творчі справи.

Тема 13. Проблема співвідношення особистості та колективу у виховному процесі

Загальне поняття про дитячий колектив, його ознаки та структура. Основні типи колективів, їх взаємозв'язок. Органи самоврядування в дитячому колективі, їх функції. Колектив як умова розвитку і виховання особистості. Динаміка та стадії розвитку колективу. Роль вихователя на різних стадіях розвитку колективу. Постановка перспективних цілей, організація діяльності і спілкування як об'єктивні фактори формування дитячого колективу. Закон руху колективу (система перспективних ліній), роль традицій у формуванні учнівського колективу. Педагогічне керівництво процесом формування колективу.

Ключові поняття: колектив, ознаки колективу, структура колективу, типи колективів, органи колективу, стадії розвитку колективу, закон руху колективу, принцип паралельної дії, традиції колективу, функції вчителя на різних етапах розвитку колективу, колектив як умова розвитку і виховання особистості.

Тема 14. Виховна робота класного керівника

Історико-педагогічний огляд постаті класного керівника. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. Функції класного керівника (діагностична, організаторська, виховна, координаційна, стимулююча).

Технологія роботи класного керівника. Діагностика. Планування виховної роботи. Організація і проведення виховної діяльності. Аналіз і оцінка результатів виховної роботи.

Організаційно-педагогічна робота класного керівника: вивчення колективу класу; вивчення особистості учня; співробітництво з органами учнівського самоврядування; організація змістового дозвілля учнів; робота з учителями; робота з батьками учнів; проведення позакласної виховної роботи: створення і виховання учнівського колективу, розвиток талантів і здібностей учнів; співробітництво з позашкільними навчально-виховними закладами, громадськістю.

Форми роботи класного керівника (колективні творчі справи (КТС), класна година, тематичні бесіди, виставки, масові свята, змагання, конкурси і т.д.).

Ключові поняття: класний керівник, функції класного керівника, діагностика, планування, форми виховної роботи.

Тема 15. Педагогіка партнерства як ключовий компонент Нової української школи

Педагогічне партнерство як феномен розвитку сучасної системи освіти та інституту сім'ї. Основні принципи педагогіки партнерства. Створення безпечного освітнього середовища в умовах Нової української школи.

Професійно-педагогічне спілкування вчителя у партнерській взаємодії. Основні стратегії комунікації вчителя. Бар'єри педагогічного спілкування. Основні та допоміжні методи педагогіки партнерства.

Взаємодія вчителя з батьками на засадах партнерства. Поняття про виховний потенціал сім'ї. Умови успішного сімейного виховання. Авторитет батьків, фальшиві авторитети. Засоби сімейного виховання: атмосфера сімейного життя, трудові традиції сім'ї, режим, дозволя, вимоги, обов'язки. Проблеми виховання дітей у сучасній сім'ї.

Форми роботи класного керівника з батьками. Шляхи підвищення педагогічних знань батьків. Проєкти партнерської взаємодії у професійній діяльності вчителя

Ключові поняття: педагогіка партнерства, принципи педагогіки партнерства, професійно-педагогічне спілкування, стратегії комунікації, методи педагогіки партнерства, проблеми виховання дітей у сім'ї, авторитет батьків.

РОЗДІЛ IV. МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

Тема 16. Система управління закладом загальної середньої освіти

Основні документи, що визначають систему управління і керівництва школою: Закони України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020). Основні функції управління: аналіз і планування, організація і контроль, координація і стимулювання.

Управлінські органи в школі. Органи колегіального управління школою (загальні збори (конференція), рада школи, педагогічна рада, нарада при директорі, його заступниках). Зміст і організація їх роботи.

Управлінська діяльність адміністрації школи. Функції директора школи та його заступників.

Органи громадського самоврядування (учнівський комітет школи (класу), профспілковий комітет, батьківський комітет школи (класу).

Планування роботи школи. Форми планування (текстова, графічна, змішана). Види планування (перспективне, річне, поточне).

Ключові поняття: управління, керівництво, принципи управління, функції управління, управлінські органи, планування.

Тема 17. Методична робота в школі

Роль методичної роботи в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Завдання та зміст методичної роботи в школі. Індивідуальна, групові та колективні форми методичної роботи.

Атестація педагогічних працівників. Мета, завдання та форми атестації педагогічних працівників. Положення про атестацію педагогічних працівників України.

Поняття про передовий педагогічний досвід (ППД). Види та критерії ППД. Форми і методи вивчення, узагальнення і втілення ППД. Впровадження досягнень педагогічної науки у шкільну практику. Основні форми роботи по втіленню досягнень науки і ППД.

Ключові поняття: методична робота, атестація педагогічних працівників, передовий педагогічний досвід, критерії ППД.

ЧАСТИНА II – ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

РОЗДІЛ I. ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Історія педагогіки: зміст та основні поняття.

Значення, предмет, завдання та структура навчальної дисципліни «Історія педагогіки». Принципи історії педагогіки. Джерела історії педагогіки. Основні теорії походження виховання. Особливості виховання на різних етапах розвитку первісного суспільства. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу. Виховання та навчальна практика у країнах Стародавнього Сходу. Виховання й шкільна освіта в державах Стародавньої Греції. Освіта епохи еллінізму. Зародження педагогічної теорії у філософських вченнях древньогрецьких мислителів. Виховання, школа і педагогічна думка у Стародавньому Римі. Педагогічні ідеї М.Ф. Квінтіліана.

Ключові поняття: *структура, принципи, джерела, теорії походження виховання, первісне суспільство, виховання, школа, педагогічна думка, країни, держави.*

Тема 2. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя і Відродження.

Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Схоластика і її вплив на зміст і методику навчання. Розвиток університетської освіти в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка у Європі в епоху Відродження. Реформація. Єзуїтське виховання.

Ключові поняття: *зміст, методика навчання, епоха Середньовіччя, Відродження, Реформації.*

Тема 3. Педагогічна система Яна Амоса Коменського.

Практична і теоретична діяльність. Формування й основні риси світогляду. Загальнопедагогічні ідеї. Вчення Я.А. Коменського про школу. Організація навчання. Обґрунтування класно-урочної системи. Дидактичні погляди Я.А. Коменського. Вимоги до підручників. Підручники Я.А. Коменського. Питання виховання та шкільної дисципліни у працях Я.А. Коменського. Я.А. Коменський про вчителя.

Ключові поняття: *діяльність, світогляд, класно-урочна система, підручники, виховання, вчитель, Ян Амос Коменський.*

Тема 4. Шкільництво та педагогічна думка країн Європи у XVII-XIX ст.

Англійська педагогіка XVII ст. Педагогічна концепція Дж. Локка. Французьке просвітництво XVIII ст. Педагогічна теорія Ж.-Ж. Руссо. Проблеми народної освіти у період французької революції кін. XVIII ст. Народна освіта у країнах Західної Європи XVII-XVIII ст. Моніторіальна система Белл-Ланкастера. Розвиток школи і педагогіки у країнах Західної Європи у XIX ст. Педагогічні погляди і діяльність Й. Песталоцці. Педагогічна система А. Дістервега. Педагогічна теорія Й. Гербарта. Педагогічні погляди і діяльність соціалістів-утопістів Р. Оуена та Ш. Фур'є. Педагогічне вчення Ф. Фребеля.

Ключові поняття: *педагогічна концепція, просвітництво, погляди, діяльність, педагогічна система, народна освіта.*

Тема 5. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX-XX ст.

Нові тенденції у педагогічній теорії і практиці зарубіжних країн у кін. XIX – поч. XX ст. Характеристика основних наукових напрямків у зарубіжній реформаторській педагогіці кін. XIX – поч. XX ст. Педагогіка «вільного виховання». Експериментальна педагогіка. Педологія. Педагогіка прагматизму. Педагогіка «громадянського виховання» і «трудової школи». Теорія «нового» виховання і «нових шкіл». Гуманістична педагогіка Януша Корчака.

Ключові поняття: *тенденції, реформаторська педагогіка, педагогіка «вільного виховання», експериментальна педагогіка, педологія, педагогіка прагматизму.*

РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тема 6. Виховання, школа і педагогічна думка у стародавніх слов'ян та Київській Русі.

Духовна культура, навчання й виховання дітей наших предків. Наукові дані про виникнення писемності в дохристиянський період. Прийняття християнства на Русі, його роль у розвитку культури, освіти, виховання. Традиційні засади виховання дітей в Київській Русі. Зміст та організація навчання у Київській Русі. Перекладна література, оригінальні

твори та перші педагогічні пам'ятки Київської Русі. Виховання й школа в XIV-XV ст. Мандрівні дяки. Культурно-освітня діяльність П. Русина. Видатний український вчений і педагог Ю. Дрогобич (Котермак).

Культурно-освітня діяльність і педагогічні погляди видатних учених, просвітителів, педагогів (І. Гізель, І. Галятовський, М. Смотрицький, С. Яворський та ін.). Енциклопедія П. Беринди та риторика І. Галятовського. Педагогічні погляди Е. Славинецького і С. Полоцького. Освітньо-педагогічна діяльність Ф. Прокоповича.

Ключові поняття: *духовна культура, навчання, виховання, писемність, християнство, Київська Русь, перекладна література, оригінальні твори, педагогічні пам'ятки, мандрівні дяки.*

Тема 7. Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні в період піднесення національно-визвольного руху (XVI – перша пол. XVIII ст.).

Загальна характеристика розвитку шкільництва. Виникнення і розвиток братських шкіл в Україні. Зародження вищої освіти в Україні. Перші вищі навчальні заклади в Острозі і Києві. Розвиток шкільництва на терені Запорозької Січі. Особливості розвитку освіти Лівобережної і Правобережної України у другій пол. XVII – першій пол. XVIII ст. Розвиток педагогічної думки. Ідея народності та природовідповідності виховання Г. Сковороди. Г. Сковорода про розумове, моральне та трудове виховання дітей. Статут 1786 р. Російської імперії про зміст та особливості шкільної системи. Система освіти на Правобережній Україні та Закарпатті (друга пол. XVIII ст.).

Ключові поняття: *шкільництво, братські школи, розвиток освіти, Запорозька Січ, ідея народності, природовідповідність, Статут, розумове, моральне та трудове виховання.*

Тема 8. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – початку XX ст.

Система освіти в Україні під Російською імперією. Розвиток освіти на Правобережній та Західній Україні. Розвиток педагогічної думки у другій половині XVIII – першій половині XIX ст. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XIX – початку XX ст. Освіта на територіях підросійської України. Освіта на західноукраїнських землях. Боротьба українського народу за національну освіту й рідну мову в школі. Розвиток педагогічної думки. Педагогічна система Костянтина Дмитровича Ушинського. Просвітницька діяльність і педагогічні погляди діячів української революції (М. Грушевський, І. Стешенко, С. Русова). Розвиток педагогічної освіти в Галичині, кінець XIX – поч. XX ст. Роль професійних учительських товариств у розвитку українського шкільництва в краї на початку XX ст. Роль товариства «Просвіта» у розвитку українського шкільництва в краї. Товариство «Рідна школа» і розвиток національного шкільництва в Галичині.

Ключові поняття: *система освіти, розвиток педагогічної думки, українська педагогіка, шкільництво, рідна мова, просвітницька діяльність, учительські товариства, національне шкільництво, українське шкільництво.*

Тема 9. Розвиток освіти й шкільництва в Україні у XX ст.

Шкільництво в Українській державі 1917-1919 рр. Просвітницька діяльність і педагогічні погляди діячів української революції. Освітньо-педагогічні погляди І. Франка. Педагогічні ідеї Лесі Українки. Освітня і педагогічна діяльність Т. Лубенця. Ідея національної школи С. Русової. Ідея національного рідномовного виховання І. Огієнка. Педагогічна система А. Макаренка. Уніфікація загальної освіти в 30-ті роки. Особливості становлення освіти у післявоєнний період (кінець 40-х – 50-ті роки). Педагогічна діяльність і теоретична спадщина А. Макаренка. Педагогічна спадщина Г. Ващенко. Педагогічна діяльність і теоретична спадщина В. Сухомлинського. Розвиток освіти й педагогіки у 60-ті роки. Педагогічна система В. Сухомлинського. Школа й педагогіка України у період застою (70-80-ті роки).

Ключові поняття: *педагогічні погляди, діячі української революції, педагогічні ідеї, післявоєнний період, теоретична спадщина, педагогічна діяльність.*

Тема 10. Розвиток української педагогічної науки у другій половині XX ст., у

період становлення незалежної України і до сьогодення.

Демократизація суспільного життя в Україні у середині 80-х років, відродження національної школи. Закон України «Про освіту». Концепція середньої загальноосвітньої школи в Україні. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України. Утвердження демократичних державно-громадських засад освіти й виховання молоді. Реформування освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Утвердження шляхів і засобів національного виховання дітей та молоді. Особливості реформування дошкільної, початкової, загальної середньої, професійної, вищої освіти в умовах сучасного розвитку України.

Ключові поняття: становлення, національна програма, українська педагогічна наука, відродження, незалежність, національна система виховання, школи і педагогіки, шляхи, засоби.

4.2. Структура навчальної дисципліни

ЧАСТИНА I – ПЕДАГОГІКА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	к	с		л	п	лаб	к	с
Розділ I. Загальні основи педагогіки												
1. Педагогіка як наука. предмет, структура і перспективи розвитку	14	2		2		10	15	2				14
2. Загальні закономірності розвитку людської особистості	12		2			10	16					16
Разом за розділом I	26	2	2	2		20	32	2	0	0		30
Розділ II. Теорія навчання												
3. Поняття про дидактику. теоретико-методологічні основи процесу навчання	8	2				6	6					6
4. Зміст освіти в закладах середньої освіти	10	2		2		6	8			2		6
5. Розвиток теорії методів та засобів навчання в педагогічній науці і практиці	10		2			8	8					8
6. Організаційні форми навчання та їх розвиток у дидактиці	14	2	2	2		8	12	2	2			8
7. Сучасні технології навчання в ЗЗСО	12	2	2			8	8					8
8. Контроль і оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	6		2			4	8					8
Разом за розділом II	60	8	8	4		40	50	2	2	2		44
Розділ III. Теорія виховання												
9. Науково-теоретичні основи процесу виховання в Новій українській школі	6	2				4	10	2				8
10. Науково-теоретичні засади змісту процесу виховання	10		4			6	10		2			8

11. Проблема методів виховання у педагогічній науці та практиці	12	2	2	2		6	12			2		10
12. Форми організації процесу виховання у сучасній школі	8		2			6	8					8
13. Проблема співвідношення особистості та колективу у виховному процесі	8		2			6	8					8
14. Виховна робота класного керівника	8	2				6	8					8
15. Педагогіка партнерства як ключовий компонент Нової української школи	12	2	2	2		6	10					10
Разом за розділом II	64	8	12	4		40	66	2	2	2		60
Розділ IV. Менеджмент в закладах загальної середньої освіти												
16. Система управління і закладом загальної середньої освіти	14	2	2			10	14					14
17. Методична робота в школі	16		4	2		10	18		2			16
Разом за розділом II	30	2	6	2		20	32	0	2			30
Усього годин	180	20	28	12		120	180	6	6	4		160

ЧАСТИНА II – ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	к	с		л	п	лаб	к	с
Розділ I. Історія зарубіжної педагогіки												
1. Історія педагогіки: зміст та основні поняття. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу	9	2	1			6	6					6
2. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя і Відродження	9	2	1			6	10					10
3. Педагогічна система Яна Амоса Коменського	9	1	2			6	8	2	2			4
4. Шкільництво та педагогічна думка країн Європи у XVII-XIX ст.	8	1	1			6	10					10
5. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у XIX-XX ст.	9	2	1			6	10					10
Разом за розділом I	44	8	6			30	44	2	2			40
Розділ II. Історія української педагогіки												
6. Виховання, школа і педагогічна думка у стародавніх слов'ян та Київській Русі	10	2	2			6	10					10
7. Розвиток освіти і	10	2	2			6	14	2	2			10

педагогічної думки в Україні в період піднесення національно-визвольного руху (XVI – перша пол. XVIII ст.).												
8. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – початку XX ст.	8	1	1			6	7	1				6
9. Розвиток освіти й шкільництва в Україні у XX ст.	8	1	1			6	11	1				10
10. Розвиток української педагогічної науки в другій половині XX ст., у період становлення незалежної України і до сьогодні	10	2	2			6	4					4
Разом за розділом I	46	8	8			30	46	4	2			40
Усього годин	90	16	14			60	90	6	4			80

4.3. Тематика аудиторних занять та самостійної роботи

ЧАСТИНА I – ПЕДАГОГІКА

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теоретичні та методологічні основи педагогіки	2	2
2	Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання	2	2
3	Реалізація змісту освіти в ЗЗСО	2	
4	Форми організації освітнього процесу у сучасній школі	2	2
5	Сучасні технології навчання в ЗЗСО	2	
6	Теоретичні основи процесу виховання	2	
7	Методичний інструментарій виховної діяльності педагога	2	
8	Виховна робота класного керівника	2	
9	Педагогіка партнерства як ключовий компонент Нової української школи	2	
10	Менеджмент в ЗЗСО	2	
Разом		20	6

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Проблема розвитку особистості в психолого-педагогічній науці	2	
2	Методи організації освітнього процесу у сучасній школі	2	
3	Форми організації освітнього процесу у сучасній школі	2	2
4	Організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами	2	
5	Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів	2	
6	Методи виховання як способи педагогічно доцільної організації життя учнівської молоді	2	
7	Форми організації процесу виховання у сучасній школі	2	

8-9	Зміст виховання у сучасній школі	4	2
10	Формування учнівського колективу та його вплив на особистість школяра	2	
11	Особливості організації взаємодії сім'ї та школи у формуванні особистості учня	2	
12	Учнівське самоврядування в закладі освіти	2	
13	Методична робота в сучасній школі	2	2
14	Передовий педагогічний досвід – основа формування професійного потенціалу педагога	2	
Разом		28	6

Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Методологія педагогічних досліджень	2	
2	Реалізація змісту освіти в ЗСО	2	2
3	Дизайн освітньої діяльності	2	
4	Дизайн виховної діяльності	2	2
5	Передовий педагогічний досвід	2	
6	Педагогічна професія у сучасному суспільстві	2	
Разом		12	4

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	1. Підготувати теоретичний матеріал до модуля «Загальні основи педагогіки». 2. Охарактеризуйте теорію поколінь. Обґрунтуйте особливості розвитку покоління Z.	20	30
2	1. Підготувати теоретичний матеріал до модуля «Теорія навчання». 2. Запропонуйте методи формування критичного мислення в учнів старшої школи. Відповідь обґрунтуйте.	40	44
3	1. Підготувати теоретичний матеріал до модуля «Теорія виховання». 2. Які форми виховної роботи є найбільш ефективними? Відповідь обґрунтуйте. 3. Опрацювати документи: Національна доктрина розвитку освіти (2002), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), «Концепція Нової української школи» (2016), «Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» (2016), Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020).	40	60
4	1. Підготувати теоретичний матеріал до модуля «Менеджмент в освіті». 2. Опрацювати документи: Національна доктрина розвитку освіти (2002), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), проект «Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років» (2014), Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020).	20	30

	3. Знайдіть у відкритих джерелах вчителя новатора, що презентує власний педагогічний доробок. Презентуйте його.		
Разом		120	164

ЧАСТИНА II – ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Виникнення освіти й виховання в світовій суспільній цивілізації школа й педагогіка епох Середньовіччя, Відродження та Реформації	2	
2	Виховання, школа і педагогічна думка Західної Європи в епоху Нового часу та Просвітництва	2	2
3	Західноєвропейська педагогіка XIX – початку XX ст.	2	
4	Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до XV ст.	2	
5	Особливості розвитку освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження (XVI- перша пол. XVIII ст.)	2	2
6	Втрата державності та занепад системи народної освіти в Україні (XVIII–XIX ст.)	2	2
7	Розвиток освіти й шкільництва в Україні у XX ст.	2	
8	Розвиток сучасної системи освіти в провідних країнах світу	2	
Разом		16	6

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Виховання та навчання в країнах Стародавнього Світу. Особливості розвитку системи освіти та педагогічної думки в епоху Середньовіччя, Відродження та Реформації	2	
2	Західноєвропейська педагогіка XIV–XVII ст.	2	
3	Західноєвропейська педагогіка XVI - поч. XX ст.	2	2
4	Особливості розвитку виховання, школи та педагогічної думки Київської Русі. Особливості розвитку освіти та педагогічної думки в епоху Українського Відродження	2	
5	Особливості розвитку української педагогіки та шкільництва XVIII ст.	2	
6	Особливості розвитку української педагогіки та шкільництва XIX ст.	2	2
7	Розвиток освіти і шкільництва в Україні в XX–XXI ст.	2	
Разом		14	4

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія педагогіки: зміст та основні поняття. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу.	6	6
2	Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя і Відродження.	6	10
3	Педагогічна система Яна Амоса Коменського.	6	4
4	Шкільництво та педагогічна думка країн Європи у XVII-XIX ст.	6	10

5	Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX-XX ст.	6	10
6	Виховання, школа і педагогічна думка у стародавніх слов'ян та Київській Русі.	6	6
7	Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні в період піднесення національно-визвольного руху (XVI – перша пол. XVIII ст.).	6	10
8	Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – початку XX ст.	6	4
9	Розвиток освіти й шкільництва в Україні у XX ст.	6	10
10	Розвиток української педагогічної науки в другій половині XX ст. і у період становлення незалежної України.	6	10
Разом		60	80

V. Система оцінювання

ЧАСТИНА I – ПЕДАГОГІКА

5.1. *Форми проміжного та підсумкового контролю*

Назва теми	Кількість балів
Виконання практичних завдань (одна тема – 7 балів)	42
Доповідь з презентацією	12
Розробка проєкту	9
Розв'язання педагогічних ситуацій (одна ситуація – 1 бал)	7
Екзамен (тест)	30
Разом	100

5.2. *Методи та засоби діагностики результатів навчання*

Методами презентування здобувачами результатів навчання з дисципліни є: виступи на семінарських заняттях; виконання індивідуальних та групових практичних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи здобувача; виконання контрольних тестових завдань; залік.

Аудиторна та самостійна робота здобувача забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: навчальними та навчально-методичними посібниками, презентаціями лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі віртуального навчального середовища НДУ ім. Миколи Гоголя – Уніком, та за допомогою платформ Google, Zoom тощо.

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Педагогічні студії» (Частина I - «Педагогіка») проводиться в таких формах: активна робота на семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), виконанні практичних завдань тощо.

Методи поточного контролю: усний та письмовий.

Форма модульного контролю: тестові завдання у програмі Майстер-тест.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів: рівень знань; якість виконання практичних завдань; самостійність виконання; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки тощо.

5.3. *Критерії поточного (формульовального) оцінювання*

Форми роботи	Зміст роботи	Розподіл оцінок
<i>Семінарське заняття</i>	Зміст роботи	Розподіл оцінок

	змістове відтворення матеріалу, апелювання до наукових поглядів, глибина аналізу предмета обговорення, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, вміння проектувати стратегію розвитку, класифікувати, узагальнювати та систематизувати матеріал; активна позиція на занятті;	5
	неповний аналіз обговорюваної проблеми	4
	поверхове знання предмета обговорення, відсутні висновки	3
	частковий прояв даних критеріїв оцінювання	2
	незнання предмета обговорення, проте є загальна орієнтація щодо змісту тематики	1
	Разом	0-5
Лабораторне заняття	Виконання теоретичної частини	0-2
	Виконання практичної частини	0-2
	Оформлення роботи	0-1
	Разом	0-5

5.4. Критерії проміжного та підсумкового оцінювання

Форми роботи	Зміст роботи	Розподіл балів
Виконання практичного завдання	студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття; самостійно, грамотно і послідовно з вичерпною повнотою відповів на запитання; демонструє глибокі і всебічні знання, логічно будує відповідь, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу	6-7
	студент добре засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст навчального матеріалу, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту	4-5
	студент в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття	2-3
	студент не засвоїв навчальний матеріал теми, проте знає основні визначення, поняття; дає поверхову відповідь на запитання	0-1
	Разом (за 6 завдань)	0-42

Розв'язання педагогічних ситуацій	виставляється, якщо студент обґрунтовано, послідовно й логічно аналізує ситуацію з використанням наукової термінології та на основі досвіду, набутого у ході соціально-педагогічної практики, демонструє власне бачення ситуації; виявляє уміння будувати чіткий алгоритм дій, спрямованих на професійне і компетентне вирішення даної проблеми	6-7
	виставляється у випадку, коли студент послідовно й логічно аналізує ситуацію за стандартною схемою, володіє науковою термінологією, при розв'язанні практичного завдання допущені лише незначні помилки, які усуваються самим студентом після зауваження екзаменатора	4-5
	виставляється, коли у ході розв'язання педагогічної задачі допущені помилки і порушена логіка аналізу та етапи здійснення соціально-педагогічної технології, необхідної для розв'язання конкретної проблеми, що вплинуло на результат і правильність висновків. Але при цьому наявне часткове володіння теоретичним матеріалом з питань, наведених у ситуації	2-3
	вказує на те, що студент не оволодів базовим теоретичним матеріалом та практичними навичками професійної діяльності, пояснює ситуацію на побутовому рівні	0-1
	Разом	0-7
Розробка та презентування проєкту до практичного заняття №8-9	Робота містить усі складові частини проєкту. Студент має ґрунтовні знання з теми дослідження, вільно володіє презентаційним матеріалом, уміє аналізувати, узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки. Самостійно вносить пропозиції щодо наявної проблеми. Презентація завершена, логічно й послідовно розміщений матеріал. Робота належно оформлена й містить наочність.	8-9
	Студент послідовно відтворює теоретичний матеріал проєктної роботи, виявляє розуміння основоположних теорій і фактів. Презентована інформація охоплює не всі найважливіші поняття. Наочні матеріали доповнюють зміст проєкту, відображають специфіку теми.	6-7
	У роботі визначена мета та завдання проєкту. Студент відтворює окремі частини проєкту; дає визначення основних понять, описує окремі власні спостереження; робота не містить наочних матеріалів, які б допомогли зрозуміти зміст проєкту.	4-5
	У роботі не визначена мета і завдання проєкту, відсутні висновки. Студент демонструє текст, без використання наочності.	2-3
	Робота реферативного характеру без визначення мети й завдань проєкту, а також без висновків за його результатами; взята з інтернет ресурсів; робота неестетично оформлена.	0-1
	Разом	0-9

ІНДЗ (презентація, надіслана через Інтернет та захищена в аудиторії)	обґрунтування актуальності обраної теми	0-2
	повнота розкриття теми, логічність і послідовність викладу	0-2
	структура (зміст, вступ, основна частина, висновки), обсяг до 12 с.	0-2
	відповідність вимогам щодо оформлення, яскравість, зрозумілість	0-2
	захист роботи (чіткість, логіка викладу, представлення; володіння навичками ораторського мистецтва; наявність самостійних висновків	0-4
	Разом	0-12
Екзамен	комп'ютерне тестування: за кожну правильну відповідь – 1 бал . Завдання вважається виконаним правильно, якщо вибрано правильний варіант відповіді. неправильна відповідь – 0 балів . Завдання вважається виконаним неправильно, якщо: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено два або більше варіант відповіді, навіть якщо серед них є правильний; в) відповіді не позначено взагалі.	0-30
Разом		100

ЧАСТИНА II – ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

5.1 *Форми проміжного та підсумкового контролю:*

- контрольна робота – 0-20 балів (по 0-10 балів за розділ);
- індивідуальне навчально-дослідне завдання – 0-15 балів;
- самостійна робота – 0-55 балів;
- підсумкова контрольна робота – 0-10 балів;
- форма контролю залік.

5.2. *Методи та засоби діагностики результатів навчання*

Діагностика навчальних досягнень здобувачів здійснюється під час занять та виконання підсумкових завдань, відповідно до програмних результатів навчання, зафіксованих у ОПП спеціальності:

- перевіряються з використанням індивідуального, фронтального опитування (формульоване оцінювання);
- групова робота (презентація, демонстрація);
- контрольна робота (тестування);
- самостійна робота (аналіз, оформлення конспекту першоджерел, написання тез);
- індивідуальне навчально-дослідне завдання (презентація, виступ із доповіддю).

Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання здобувачами завдань самостійної роботи (опрацювання першоджерел, оформлення конспекту), заслуховуються доповіді з презентаціями.

В оцінці теоретичних знань студентів враховуються наступні моменти: достатність об'єму відповіді (повна, недостатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, законами, теоріями; розуміння основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; нетрадиційність підходу до викладу відповіді; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, виконання завдань самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;

- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

В оцінці практичних завдань враховується здатність здобувачів: усвідомлювати вимогу завдань; перекладати їх на мову педагогічних понять; застосувати принципи, закономірності, правила для вирішення конкретних завдань; прогнозувати очікувані результати від запропонованих рішень; обирати найраціональніші та неординарні способи розв'язання завдань; логічно й аргументовано викладати суть власних суджень і рішень.

5.3. Критерії поточного (формульовального) оцінювання

Форми роботи	Критерії оцінювання	Розподіл формувальних оцінок
Практичне заняття	Високий. Здобувач має глибокі, міцні, системні знання, у повному обсязі, досить глибоко, самостійно та аргументовано викладає теоретичні питання дисципліни, вільно володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних понять та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує проблемні питання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	5
	Достатній. Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних понять та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, основні закономірності, послуговується науковою термінологією, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, виконує розумові операції (аналіз, абстрагування, узагальнення тощо), виправляє допущені помилки, вміє робити висновки, відповіді правильні, логічні, обґрунтовані, але без власних суджень, при висвітленні деяких питань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	4
	Середній. Здобувач правильно відтворює навчальний матеріал, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, пояснює основні поняття та правила, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.	3

	Початковий. Здобувач відтворює частину навчального матеріалу, виконує елементарні завдання з допомогою викладача, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Також не в змозі викласти зміст більшості питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.	2
--	--	---

5.4. Критерії проміжного та підсумкового оцінювання

Складові та критерії оцінювання	Розподіл балів
Проміжне оцінювання	
Самостійна робота: 1. Підготовка тез, або статті до публікації. Критерії: Змістовність (3 бали): <i>Тези</i> повністю відповідають заданій темі, охоплюють основні аспекти питання, чітко сформульовані, логічно структуровані. <i>Тези</i> частково охоплюють основні аспекти теми, є деякі прогалини або неясності. <i>Тези</i> поверхневі, не містять усіх важливих моментів або не відповідають заданій темі. <i>Тези</i> не відповідають вимогам. Логічність і структура (2 бали): 2 бали: тези логічно послідовні, мають чітку структуру (вступ, основна частина, висновки). 1 бал: логічність викладу порушена, структура не зовсім чітка. 0 балів: тези не відповідають вимогам. Ясність та точність формулювань (2 бали): 2 бали: тези сформульовані ясно, без двозначностей, зрозумілі для читача. 1 бал: формулювання непевні, допускають двозначності або складно для розуміння. 0 балів: тези не відповідають вимогам. Креативність і оригінальність (1 бал): 1 бал: тези містять оригінальні ідеї або підходи до вирішення проблеми. 0 балів: тези є стандартними, не мають новизни. Правопис і граматика (1 бал): 1 бал: відсутні орфографічні, граматичні та пунктуаційні помилки. 0 балів: мають значні помилки, що ускладнюють розуміння тексту. Відповідність обсягу (1 бал): 1 бал: тези відповідають вказаному обсягу (за кількістю слів або символів). 0 балів: текст занадто короткий або надмірно розгорнутий.	0-55 0-10 0-3 3 2 1 0 0-2 0-2 0-1 0-1 0-1 0-1
2. Опрацювання першоджерел (опорний конспект за 7 практичних) Критерії за кожне практичне заняття високий рівень опрацювання першоджерела, глибокий аналіз та критичний підхід достатній рівень, але з деякими дрібними недоліками. середній рівень, помітні прогалини в розумінні чи аналізі. низький рівень, значні проблеми з розумінням тексту або критичною оцінкою. незадовільний рівень, багато помилок, відсутність аналізу або належної інтерпретації.	0-35 0-5 5 4 3 2 1
3. Групова робота (практичне заняття № 7; робота в групах, підготовка	0-10

1. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» / Л. В. Задорожна-Княгницька, І. Б. Тимофєєва. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с. URL: <https://surl.li/ymtkvw>
2. Інноваційний педагогічний інструментарій: навчально-метод. посіб. / Укл. Білоусова Н.В. Ніжин : НДУ ім. Миколи Гоголя, 2019. 295 с.
3. Княжева І. А. Педагогіка: навчальний посібник для здобувачів освіти першого освітнього рівня (бакалавр) спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова та література). Одеса, Університет Ушинського, 2023. 110 с. URL: <https://surl.li/zhxhbk>
4. Козловський Ю. М., Дольнікова Л. В. Педагогіка : Львівська політехніка, 2018. 232 с.
5. Курлянд З. Н. Педагогіка : навчальний посібник / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, Т. Ю. Осипова та ін. Харків : Бурун Книга, 2019. 304 с.
6. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 284 с.
7. Пашенко М. І., Красноштан І. В. Педагогіка : Центр навч. літ-ри, 2019. 228 с.
8. Педагогіка : баз. підр. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : Фоліо, 2015. 572 с.
9. Пісоцький В., Горянська А. Психічний розвиток та формування особистості в онтогенезі : навчальний посібник. КНТ : 2019, 144 с.
10. Рацул А.Б., Довга Т.Я. Педагогіка: інформативний виклад: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : КНТ, 2015. 320 с. URL: <https://surl.li/dzxojd>
11. Супрун М. О. Педагогіка: Підручник для духовних і світських закладів освіти. К.: КДА, 2018. 400 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712758/1/Pedagogika_2018.pdf
12. Тулодзєцький Гергард. Медіаосвіта в школі та на уроці. Основи і приклади / Гергард Тулодзєцький, Бардо Герціг, Сільке Графе ; [за заг. ред. В. Ф. Іванова ; пер. з нім. В. Климченка]. Київ : Академія української преси : Центр Вільної Преси, 2020. 405 с.

Нормативні документи:

1. Державна національна програма (дата звернення 25.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>
2. Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року. (дата звернення 25.08.2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF#Text>
3. Державні стандарти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
4. Державний стандарт базової середньої освіти. (дата звернення 25.08.2021). URL: <https://surl.li/ljyhwn>
5. Закон України «Про освіту». (дата звернення 21.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді. (дата звернення 30.06.2021). URL: <https://surl.li/ktvrie>
7. Концепція нової української школи. (дата звернення 22.08.2021). [Електронний ресурс]. URL: <https://salo.li/40A317f>
8. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. (дата звернення 25.08.2021) URL: <https://surl.li/sknvaw>
9. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. (дата звернення 25.08.2021). URL: <https://surl.li/bvrmmn>
10. Наказ Міністерства освіти і науки від 07.11.2000 № 522 «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : статистичний збірник [Електронний ресурс]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>

12. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. (дата звернення 25.08.2021). URL: <http://hegelnet.narod.ru/methodology/vykhov.ppt>
13. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. (дата звернення: 18.08.2021). URL: <https://surl.li/hsgdkq>
14. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти» Наказ Міністерства освіти і науки 12 травня 2023 року №552. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE40211?an=20>
15. Проєкт Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 роки. (дата звернення: 18.08.2019). URL: <https://surl.li/bfowuw>
16. Професійний стандарт вчителя.
17. Стратегія національно-патріотичного виховання (дата звернення 25.08.2021). [Електронний ресурс]. URL: <https://surl.li/txnjl>
18. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>

6.2. Додаткові

1. Андросова Наталя Проблема поєднання методів навчання у педагогічній теорії і практиці. *Рідна школа : щоміс. наук.-пед. журн.* 2017. № 3/4. С. 41-45.
2. Атаманчук П. С., Форкун Н. В. Інноваційні технології об'єктивного контролю результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки.* 2017. Вип. 146. С. 120-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2017_146_28.
3. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ». В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. К. : Алатон, 2020. 64 с. (дата звернення 25.08.2021). URL: <https://surl.li/vcwms>
4. Бондаренко Н. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок.* 2019. № 7. С. 130-135. (дата звернення 22.08.2021). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2019_7_26
5. Бугакова О. В. Технологія організації взаємодії педагогічного колективу загальноосвітнього навчального закладу з батьками: теоретичний аспект. *Педагогіка та психологія.* 2018. Вип. 59. С. 3-12. (дата звернення 25.08.2021). URL: <https://surl.li/walswj>
6. Гордієнко Т.В., Демченко Н.М. Теоретичні засади корекційної роботи із учнями з особливими освітніми потребами. *New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters : Collective monograph.* Vol. 1. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2021. p. 150-168. (дата звернення 25.08.2021). URL: <https://surl.li/yneflx>
7. Демченко Н.М., Колесник Г.М. Проблеми самооцінки в сучасній теорії освіти. *Virtus: Scientific Journal / Editor-in-Chief M.A. Zhurba.* May # 44, 2020. p. 79-82.
8. Іванова В. В. Роль дизайн-мислення в освіті. *Інтелект XXI.* 2019. № 4. С. 93-97. (дата звернення 24.08.2021). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2019_4_20
9. Колесова Т. М. Сучасні освітні тенденції медіаграмотності та критичного мислення. Дніпро: Дніпровський міський базовий технікум зварювання та електроніки імені Є.О. Патона, 2020 р., 88 с. (дата звернення 22.08.2021). URL : <https://surl.li/ihvbyv>
10. Коростіль Л. А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії. *Народна освіта.* 2018. Вип. 1. С. 82-88. (дата звернення 25.08.2021). URL: <https://surl.li/nyrbeb>
11. Методика дистанційного навчання: збірник статей / За редакцією В. А. Ребрини. Хмельницький: ХОППО. 2020. 81 с. (дата звернення 22.08.2021). URL: <https://surl.li/ckkzfo>
12. Пісоцький В., Горянська А. Психічний розвиток та формування особистості в онтогенезі : навчальний посібник. КНТ : 2019, 144 с.
13. Плужник О. Упровадження STEM-освіти в інклюзивне середовище Нової української

- школи. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2019. № 1. С. 61-66.
14. Слушний О. М. Технологія "перевернутого" навчання як інноваційний засіб підвищення якості освіти. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. 2016. № 48. С. 19-23. (дата звернення 25.08.2021).URL: <https://surl.li/jyvrbi>
 15. Тадеуш О. Освітологічний вимір інноваційної освіти в контексті соціально-економічних глобальних викликів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Випуск № 1 (74), 2023. С.11-23. (дата звернення 25.08.2021).URL: <https://surl.li/jfufuf>
 16. Тихонова Т. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. *Інноватика в освіті*. 2022. Вересень №1 (92). С. 74-83. (дата звернення 25.08.2021).URL: <https://surl.li/wzduiq>
 17. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів : методичні рекомендації / Н. І. Поліхун [та ін.] ; Ін-т обдарованої дитини НАПН України. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. 80 с.
 18. Цимбалару А. Д. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 1. С. 41-50. (дата звернення 25.08.2021).URL: <https://surl.li/cjxczm>
 19. Щербак Олена. Теорія поколінь у вітчизняному та зарубіжному науковому дискурсі. *Рідна школа : Науково-педагогічний журнал*. 2021. № 3. С. 45-50.
 20. Ярошик Я. В. Інноваційні технології в системі освіти України. URL: <http://surl.li/mwlui>
 21. Gamification and the future of education. World government. In Cooperation Oxford Analytica, 2016. 48 p.
 22. Todorka Glushkova, Stanimir Stoyanov, Irina Krasteva, Veneta Tabakova-Komsalova. Intelligent school education environment for distance and blended learning. E-learning and STEM Education: Monograph Sc. Editor: Eugenia Smyrnova-Trybulska, Katowice-Cieszyn, Vol. 11, 2019, pp. 125-138. (accessed on 20.08.2021).URL : <https://surl.li/blbptv>

Освітні онлайн платформи:

1. «Всеосвіта». URL: <https://vseosvita.ua>
2. Освітній проєкт «На Урок»: методичні матеріали для вчителя, статті, онлайн-навчання, конкурси. URL: <https://naurok.com.ua/webinar>
3. «Освіторія»: освітня платформа. URL: <https://osvitanow.org/>
4. Український проєкт «Якість освіти». URL: <https://yakistosviti.com.ua/>
5. «EdEra» — українська студія онлайн-освіти. URL:<https://ed-era.com/>
6. «Prometheus»: цикли курсів з можливістю отримати сертифікат. URL: <https://prometheus.org.ua/>

ЧАСТИНА II – ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

6.1. Основні

1. Васюк О. В. Сопівник І. В. Історія української педагогіки і освіти : навч. посіб.-хрестоматія. Ніжин : ПП Лисенко М.М., 2015. 644 с.
2. Задорожна Л.В., Курок О.І., Мосіяшенко В.А. Історія педагогіки України в особах. Київ: Університетська книга, 2015. 266 с.
3. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО / Л. В. Задорожна-Княгницька. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
4. Левківський М.В. Історія педагогіки: навч.метод. посібник. 4-е видання. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 190 с.
5. Малихін А. Історія педагогіки в схемах, таблицях, ілюстраціях. Харків: ПромАрт, 2019. 348 с.
6. Мосіяшенко, В. А. Історія педагогіки України в особах [Текст] : навч. посіб. / В. А. Мосіяшенко, О. І. Курок, Л. В. Задорожна. Суми : Університетська книга, 2023. 266 с.
7. Проніков О.К. Історія педагогіки: курс лекцій. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015.

440с.

8. Самойленко О.В. Випускники вчені-емігранти. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»* / за заг. ред. Т. М. Турчин. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. № 2. С. 158-164.
9. Самойленко О.В. Історія педагогіки : навч.-метод. посіб. Ніжин : Видавництво НДУ, 2021. 269 с.
10. Самойленко О.В., Демченко Н.М., Філоненко О.С. Спогади В. В. Данилова як історико-педагогічне джерело. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»* / за заг. ред. проф. Т. М. Турчин. Ніжин, 2021. № 2. с. 123-133.
11. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю., Осьмук Н. Г., Чистякова І. А. Практикум з історії педагогіки : навч.-метод. посіб. для студ. закл. вищої освіти. Вид. 4-те, допов. й переробл. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 165 с.
12. Barbara Whitehead, *Women's Education in Early Modern Europe* Published November 24, 2015 by Routledge. 276 Pages.
13. John L. Rury, Eileen H. Tamura *The Oxford Handbook of the History of Education*: Oxford University Press, 2019. 632 Pages.

6.2. Додаткові

1. Аймедов К.Д. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. Київ : Слово, 2014. 352 с.
2. Зайченко І. В. Історія педагогіки : навч. посіб. Київ: Слово, 2008. Т. 2. Школа, освіта і педагогічна думка в Україні. 1032 с.
3. Зайченко І. В. Історія педагогіки : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл. Київ: Слово, 2008. Т. 1. Історія зарубіжної педагогіки. 621 с.
4. Короткий словник актуальних педагогічних термінів/упоряд. Флегонтова Н. М. Київ: КНУТД, 2013. 55 с.
5. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. (дата звернення: 27.08.2020).URL: <https://surl.li/gntvbf>
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. (дата звернення: 27.08.2020).URL: <https://surl.li/souftm>
7. Про позашкільну освіту: Закон України від 04.11.2018 № 1841-III. (дата звернення: 27.08.2020).URL: <https://surl.li/mytmft>
8. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. (дата звернення: 27.08.2020).URL: <https://surl.li/qtdjaf>
9. Самостійна робота студентів з дисципліни «Історія педагогіки»: навч.-метод. посіб. / упоряд. Ткачук Л. В., Ткачук М. М. Умань, ВПЦ «Візаві», 2017. 140 с.
10. Скільський Д.М. Історія української педагогіки. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. 340с.
11. Хрестоматія з історії педагогіки : в 2-х т. / за заг. ред. А. В. Троцько. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 1. 456 с.
12. Хрестоматія з історії педагогіки : в 2-х т. / за заг. ред. А. В. Троцько. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 2. 524 с.
13. Ярошук Л. Г. Історія педагогіки : навч.-метод. комплекс. Бердянськ : ФО-П Ткачук О.В., 2014. 416 с.

6.3 Інформаційні ресурси

1. Історія педагогіки: навчально-методичний WEB-проект / авт. В.П. Кравець, О.І. Мешко. Тернопіль, 2002. URL: <http://www.tnpu.edu.ua/kurs/2/index.htm>
2. Офіц. сайт ВР України – <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

3. Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт – <http://www.mon.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Енциклопедія «Українці в освіті» – <https://salo.li/D776889>
6. Вікіпедія, вільна енциклопедія – <http://uk.wikipedia.org/wiki>